

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувачки ступеня доктора філософії, аспірантки третього року заочної форми навчання Варги Тетяни Михайлівни на тему: «Права людини в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України» на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»
2 червня 2026 року**

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувачка ступеня доктора філософії, аспірантка 3 року заочної форми навчання (надалі – Аспірантка) Варга Тетяна Михайлівна у повному обсязі виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Упродовж навчання за освітньо-науковою програмою Варга Тетяна Михайлівна здобула ґрунтовну теоретичну підготовку та сформувала необхідні професійні компетентності для здійснення самостійної науково-дослідної діяльності у сфері права. Під час виконання дисертаційного дослідження здобувачка продемонструвала високий рівень наукової культури, здатність до критичного мислення, системного аналізу правових явищ і процесів, а також уміння комплексно досліджувати актуальні проблеми юридичної науки. У ході роботи над дисертацією Тетяна Михайлівна успішно застосовувала сучасні методологічні підходи наукового пізнання, здійснювала всебічне опрацювання нормативно-правових актів, міжнародних документів, наукових джерел та матеріалів судової практики. Значну увагу здобувачка приділила аналізу праць вітчизняних і зарубіжних учених, що сприяло забезпеченню належного рівня наукової обґрунтованості, новизни та достовірності висновків, сформульованих за результатами проведеного дослідження.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи аспірантки затверджений рішенням вченої ради юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 3 від 25.10.2023 року).

Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Бисага Юрій Юрійович.

Термін виконання роботи: 2023-2026 роки.

Упродовж періоду навчання в аспірантурі Варга Тетяна Михайлівна своєчасно та в повному обсязі реалізувала всі етапи індивідуального плану наукової роботи, забезпечивши належне виконання запланованих освітньо-наукових заходів. Результати її наукової діяльності систематично представлялися та обговорювалися під час розгляду проміжних і щорічних звітів на засіданнях кафедри та Вченої ради юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», де отримували позитивну оцінку.

3. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України зумовила безпрецедентні виклики для національної системи захисту прав і свобод людини, а також для міжнародного правопорядку загалом. В умовах війни особливої ваги набуває питання збереження балансу між потребами національної безпеки, оборони держави та обов'язком гарантувати непорушність основоположних прав людини. Конституційні принципи гідності, свободи, рівності, невідчужуваності прав і верховенства права залишаються визначальними орієнтирами навіть за умов воєнного стану, коли окремі права можуть зазнавати тимчасових обмежень. Саме тому наукове осмислення меж таких обмежень, їх відповідності міжнародним стандартам, а також ефективності

національних і міжнародних гарантій захисту прав людини має важливе теоретичне та практичне значення.

Збройна агресія росії супроводжується масовими та системними порушеннями прав людини, зокрема права на життя, безпеку, свободу, гідність, приватну власність, освіту, працю, соціальний захист, безпечне довкілля та доступ до культурної спадщини. Особливо вразливими в умовах війни є діти, військовополонені, цивільне населення на тимчасово окупованих територіях, внутрішньо переміщені особи та інші категорії постраждалих. Воєнні злочини, злочини проти людяності, примусова депортація українських дітей, руйнування об'єктів культурної спадщини, знищення довкілля та нав'язування окупаційною владою чужої правової й ідентифікаційної моделі потребують належної правової кваліфікації та вироблення дієвих механізмів відповідальності. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження права на мир і безпеку як інтегрального права, що виступає передумовою реалізації всієї системи прав і свобод людини.

Водночас сучасні умови війни виявили недостатність окремих національних і міжнародних механізмів захисту прав людини, зокрема у питаннях притягнення держави-агресора та її посадових осіб до відповідальності, відшкодування шкоди постраждалим, повернення незаконно депортованих дітей, захисту внутрішньо переміщених осіб, збереження культурної спадщини та відновлення довкілля, що зумовлює необхідність комплексного дослідження конституційних, міжнародно-правових і соціально-економічних аспектів забезпечення прав людини в умовах збройного конфлікту, а також формування науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства України та розвитку міжнародних механізмів правосуддя. Висловлене дозволяє не лише поглибити доктрину конституційного та міжнародного права, а й сприяти виробленню практичних рішень для посилення захисту прав людини в умовах війни та післявоєнного відновлення України.

Наукове дослідження виконано відповідно до Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки; Указу Президента України від 30 вересня 2019 року №722 «Про Цілі сталого розвитку

України на період до 2030 року»; Національної стратегії України у сфері прав людини, оновленій у 2021 році; Керівних принципів ООН; Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права ООН; Загальної декларації прав людини; Європейської соціальної хартії (переглянутої); Конвенції про мінімальні норми соціального забезпечення; Конвенції Міжнародної організації праці № 131; Конвенції про основні цілі та норми соціальної політики № 117, Національної стратегії доходів до 2030 року. Дисертація відповідає плану науково-дослідної роботи кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» на 2023-2027 рр. Тема дослідження є складовою частиною комплексної теми «Конституційно-правове будівництво в умовах надзвичайних правових режимів: пошуки оптимальних моделей», яка розробляється науковцями Ужгородського національного університету (номер державної реєстрації 01231U104048).

Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації: дослідити конституційні принципи забезпечення прав і свобод людини та їх значення в умовах збройної агресії, з урахуванням необхідності балансу між правами людини та національною безпекою; інтегрувати право на мир і безпеку в систему національної безпеки України як основу для реалізації всієї системи прав і свобод; розширити доктрину міжнародних злочинів у контексті гібридної війни та систематизувати докази злочину агресії, воєнних злочинів, геноциду та злочинів проти людяності; дослідити міжнародні моніторингові механізми захисту прав цивільного населення на окупованих територіях та здійснити класифікацію порушень прав відповідно до норм міжнародних документів; проаналізувати порушення прав дітей під час російської збройної агресії та визначити механізми міжнародної підтримки програм повернення депортованих дітей і їхньої реінтеграції; обґрунтувати методи захисту культурної спадщини та протидії культурному геноциду; запропонувати концепцію протидії екоциду та відновлення довкілля, сприяючи міжнародному визнанню екоциду як окремого злочину у Міжнародному кримінальному суді; окреслити проблемні питання захисту соціально-економічних прав у період війни та визначити механізми підтримки

працівників у кризових умовах, зокрема через державні компенсації та соціальні гарантії; дослідити правовий статус і гарантії захисту прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО), а також проблеми їх інтеграції та соціальної адаптації до нових умов проживання; охарактеризувати міжнародно-правові механізми відповідальності за злочин агресії та оцінити їхню ефективність у сучасних умовах. Обґрунтувати значення створення Спеціального міжнародного трибуналу як інноваційного інструменту міжнародного правосуддя для забезпечення персональної відповідальності керівництва РФ.

4. Наукові положення, розроблені особисто дисертанткою та їх новизна

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що дисертанткою:

вперше:

- здійснено комплексне дослідження конституційних гарантій прав людини в умовах збройної агресії та їх співвідношення з міжнародними стандартами – невідчужуваності і непорушності основних прав, допустимості їх тимчасового обмеження задля захисту національної безпеки, відповідності принципам законності, пропорційності та обмеженості тривалістю воєнного стану, що дозволило поєднати теоретико-правові засади з практикою їх реалізації та обмеження під час воєнного стану;

- запропоновано теоретичну модель права на мир і безпеку як інтегрального права, що поєднує індивідуальний та колективний вимір і забезпечує реалізацію всієї системи прав людини. Це новий підхід у конституційно-правовій доктрині України;

- обґрунтовано включення до системи міжнародних злочинів нових форм – культурного геноциду та екоциду, що виходить за межі традиційних воєнних злочинів. Вперше запропоновано їх кваліфікацію як масових порушень прав людини та розроблено пропозиції щодо закріплення цих злочинів у міжнародному кримінальному праві. Виявлено основні ознаки екоциду: умисна мета, масовість і мотив. Виокремлено та проаналізовано основні форми культурного геноциду українського народу під час збройної агресії росії проти України;

удосконалено:

- положення про специфічні порушення прав дітей у війні (вбивства, викрадення, примусове переміщення, насадження чужої ідентичності), що дозволяє розширити доктрину міжнародного гуманітарного права та прав людини та визначити механізми міжнародної підтримки прав дітей у період війни – право на життя, право на безпеку, право на освіту, право на здоров'я, право на розвиток особистості, право на турботу і захист, право на сімейне виховання. Через відсутність механізмів їх реалізації та невідповідність реаліям сьогодення наявні в законах гарантії не мають практичного застосування. Тому порушені права дітей під час війни потребують захисту та відновлення за допомогою міжнародної спільноти, що передбачає впровадження програм захисту та планів повернення незаконно депортованих дітей і забезпечення їхніх базових прав;

- критерії класифікації воєнних злочинів, спрямованих на знищення української нації, руйнування культурних надбань українського народу, стирання його історичної пам'яті та національної ідентичності, що мають ознаки культурного геноциду. Обґрунтовано доповнення принципів державної політики у сферах національної безпеки і оборони четвертим принципом – збереження культурної спадщини України та національної пам'яті українського народу;

- практичні механізми захисту прав на окупованих територіях. Запропоновано створення міжнародного моніторингового механізму у співпраці з ОБСЄ та Радою Європи для захисту права власності та компенсації за незаконну експропріацію;

набули подальшого розвитку:

- нові підходи до соціально-економічних прав у період війни. Системно проаналізовано трансформацію трудових і соціальних прав у кризових умовах. Досліджено трансформацію трудового та соціального законодавства України, виявлено нові виклики у реалізації права на працю, соціальний захист та доведено необхідність удосконалення чинного законодавства, що передбачає обґрунтування введених обмежень щодо призупинення трудового договору, обмеження строків виплати винагороди;

- механізми міжнародно-правової відповідальності за злочин агресії та їх ефективність у боротьбі з агресією та її превенції, як цього вимагають обставини та виклики сьогодення. Виявлено обмеження існуючих міжнародних інституцій (ООН, Міжнародний суд, МКС) у забезпеченні відповідальності держави-агресора та запропоновано нові підходи до її посилення через створення Спеціального міжнародного трибуналу. Аргументовано значення створення Спеціального міжнародного трибуналу щодо злочину агресії проти України як інноваційного інструменту міжнародного правосуддя, що забезпечує персональну відповідальність керівництва РФ;

- критерії класифікації злочинів, що спричиняють негативний вплив на довкілля і мають довгострокові та навіть транскордонні наслідки та ризики техногенних та ядерних катастроф. Такі злочини мають ознаки екоциду, а відновлення екосистеми потребуватиме десятиліть. Юридичні гарантії захисту довкілля, втілені у законодавстві, перетворюють їх на зобов'язання держави.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Достовірність отриманих результатів забезпечується використанням сучасної методології наукового пізнання, що ґрунтується на поєднанні загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, які дали змогу всебічно проаналізувати конституційні, міжнародно-правові та соціально-економічні аспекти забезпечення прав людини в умовах збройної агресії. У процесі дослідження було опрацьовано значний масив нормативно-правових актів України, міжнародних договорів, актів Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи та інших міжнародних інституцій, матеріалів міжнародної та національної судової практики, офіційних статистичних даних, аналітичних звітів міжнародних організацій, а також наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених. Застосування методів аналізу та синтезу, порівняльно-правового, системного, історико-правового, статистичного, логічного та функціонально-правового методів дозволило комплексно дослідити особливості реалізації та захисту прав людини під час воєнного стану, визначити характер і масштаби порушень, спричинених збройною агресією російської федерації

проти України, оцінити ефективність національних і міжнародних механізмів їх захисту, а також сформулювати науково обґрунтовані висновки та практичні рекомендації. Системний характер проведеного дослідження, належна джерельна база, використання актуальних емпіричних матеріалів та узгодженість отриманих результатів із сучасними досягненнями юридичної науки свідчать про належний рівень наукової аргументованості, об'єктивності та практичної значущості сформульованих у дисертації положень і висновків.

6. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у розвитку сучасної конституційно-правової та міжнародно-правової доктрини захисту прав людини в умовах збройного конфлікту. У роботі поглиблено наукові підходи до розуміння особливостей реалізації та забезпечення прав і свобод людини в умовах воєнного стану, визначено місце права на мир і безпеку в системі конституційних прав людини, а також обґрунтовано його значення як інтегрального права, що виступає передумовою реалізації інших прав і свобод. Вагомим теоретичним здобутком є комплексний аналіз конституційних, міжнародно-правових та соціально-економічних аспектів захисту прав людини в умовах збройної агресії, розкриття особливостей правового статусу внутрішньо переміщених осіб, дітей, цивільного населення та інших вразливих категорій осіб. Результати дослідження сприяють подальшому розвитку наукових положень щодо конституційних гарантій прав людини, співвідношення національних і міжнародних механізмів їх захисту, міжнародно-правової відповідальності за злочин агресії, воєнні злочини, злочини проти людяності, а також розширюють теоретичні засади дослідження таких явищ, як культурний геноцид та екоцид у контексті сучасних збройних конфліктів.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у розробленні науково обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства України у сфері забезпечення та захисту прав людини в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави. Сформульовані в роботі висновки та пропозиції можуть бути використані у правотворчій діяльності під час підготовки змін до законодавства щодо захисту прав дітей, внутрішньо

переміщених осіб, збереження культурної спадщини, охорони довкілля та посилення гарантій соціально-економічних прав громадян. Окремі положення дослідження можуть бути впроваджені у практичну діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів, правозахисних інституцій та міжнародних організацій, залучених до захисту прав людини та документування воєнних злочинів. Результати дисертації можуть бути використані у науково-дослідній роботі як теоретична основа для подальших досліджень проблематики прав людини в умовах збройних конфліктів, а також у навчальному процесі під час викладання дисциплін: «Конституційне право України», «Міжнародне право», «Міжнародне гуманітарне право», «Права людини», «Міжнародний захист прав людини», «Актуальні проблеми конституційного права» та інших навчальних курсів юридичного спрямування.

7. Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертаційна робота виконана на високому науковому та методологічному рівні відповідно до встановлених вимог, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дослідження відзначається цілісністю, логічною побудовою, послідовністю викладення матеріалу та належною взаємоузгодженістю структурних елементів. Авторкою продемонстровано ґрунтовне володіння сучасним понятійно-категоріальним апаратом конституційного права, міжнародного права та прав людини, а також здатність комплексно аналізувати проблеми забезпечення й захисту прав людини в умовах збройної агресії. Сформульовані у роботі наукові положення, висновки та пропозиції є аргументованими, належним чином обґрунтованими та базуються на всебічному аналізі національного законодавства, міжнародно-правових актів, практики міжнародних судових інституцій, офіційних документів міжнародних організацій, статистичних матеріалів і наукових джерел, що забезпечує належний рівень достовірності отриманих результатів, їх теоретичну значущість і практичну цінність для подальшого розвитку механізмів захисту прав людини в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

8. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертація Варги Тетяни Михайлівни на тему: «Права людини в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України» за своїм змістом, структурою та оформленням відповідає вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Робота характеризується логічною побудовою, системністю викладення матеріалу, належним рівнем наукової аргументації та внутрішньою узгодженістю всіх структурних елементів. Зміст дисертації повною мірою відображає визначені мету та завдання дослідження, відповідає його об'єкту й предмету, а також забезпечує досягнення поставлених наукових результатів. Оформлення роботи, списку використаних джерел, додатків, бібліографічних посилань і цитувань здійснено відповідно до чинних нормативних вимог та принципів академічної доброчесності. Структура дисертації зумовлена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, що охоплюють дев'ять підрозділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 244 сторінки, з яких 186 сторінок займає основний текст. Список використаних джерел налічує 289 найменувань і розміщений на 30 сторінках, що свідчить про належний рівень опрацювання наукової, нормативної та міжнародно-правової бази дослідження.

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація Варги Тетяни Михайлівни на тему: «Права людини в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України» відповідає паспорту спеціальності 081 «Право», що забезпечується предметною областю дослідження та основними методами дослідження.

10. Зауваження та рекомендації

Під час підготовки дисертаційного дослідження Варгою Тетяною Михайлівною були враховані рекомендації та пропозиції, висловлені науково-педагогічними працівниками кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» у процесі обговорення окремих результатів дослідження на засіданнях кафедри, а також під час розгляду піврічних та річних звітів здобувачки. Надані зауваження

стосувалися насамперед уточнення окремих теоретико-правових аспектів забезпечення та захисту прав людини в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, поглиблення аналізу конституційних та міжнародно-правових механізмів захисту прав людини, удосконалення підходів до дослідження права на мир і безпеку, правового статусу внутрішньо переміщених осіб, захисту прав дітей, а також окремих питань міжнародно-правової відповідальності за воєнні злочини та злочин агресії. Усі висловлені рекомендації були належним чином опрацьовані та враховані авторкою під час доопрацювання дисертації, що сприяло підвищенню рівня її наукової обґрунтованості, системності, цілісності та практичної значущості. Водночас висловлені зауваження мали переважно рекомендаційний і дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, її наукову новизну, теоретичне та практичне значення і не є перешкодою для подання дисертації до разової спеціалізованої вченої ради для подальшого публічного захисту.

11. Відповідність дисертації вимогам, передбачених «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»

Дисертація Варги Тетяни Михайлівни на тему: «Права людини в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

12. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувачки до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації

Результати дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у десятих наукових публікаціях, у тому числі у п'ятих статтях, які включені МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, а також у

п'ятьох тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та правових школах.

Наукові праці, в яких відображені основні наукові результати дисертації:

1. Варга Т.М. Дотримання принципу прав і свобод людини в діяльності Національної поліції. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Право»*. 2023. Вип. 77. Ч. 1. С. 85–89.
2. Варга Т.М. Порухення прав людини на доступ до культурної спадщини під час російської агресії проти України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 104–108.
3. Варга Т.М. Дезінформація та пропаганда як інструменти ведення гібридної війни росії проти України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 526–531.
4. Варга Т.М., Пирого І.С. Нормативно-правове регулювання захисту прав дітей на окупованих територіях України. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2024. № 2. С. 62–69.
5. Варга Т.М. Права дитини на свободу, особисту недоторканність та захист гідності в умовах війни. *Право.и*. 2024. № 4. С. 28–35.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Варга Т.М. Форми жорстокого поводження під час війни як злочин проти людяності. *Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 30 червня 2023 р.) Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023. С. 55–67.
7. Варга Т.М. Захист і збереження культурної спадщини народу під час російської агресії проти України. *Topical aspects of modern scientific research: proceedings of I International Scientific and Practical Conference (Tokyo, Japan 28-30 September 2023)*. Tokyo: CPN Publishing Group, 2023. P. 260–268.
8. Варга Т.М. Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. *Парадигма конституційного, конституційно-процесуального права в умовах війни*:

матеріали міжнародної правової школи (Ужгород, 24 листопада 2023 р.).
Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023. С.16-22.

9. Варга Т.М. *Порушення прав дітей на освіту на тимчасово окупованих територіях України. Проблеми забезпечення прав і свобод людини: матеріали XI міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 10 грудня 2024 року) / уклад. Л.М. Джурак. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. С. 28–30.*

10. Варга Т.М. *Право людини на безпеку. Шантаж, фейкові обіцянки, дезінформація, правовий нігілізм, корупція як засоби впливу в умовах війни: система методик подолання дієвості таких платформ (міжнародний та український досвід): матеріали міжнародної правової школи (м. Ужгород, 30 січня 2026 року). Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2026. С. 19-24.*

13. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота пройшла перевірку із застосуванням ліцензованого програмного забезпечення StrikePlagiarism та відповідає вимогам академічної доброчесності. За результатами проведеної перевірки ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень академічної етики не виявлено. Зафіксовані текстові збіги мають належне документальне оформлення та обумовлені використанням нормативно-правових актів, міжнародних договорів, офіційних документів міжнародних організацій, наукових публікацій, статистичних матеріалів і джерел судової практики. Дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого характеризуються належним рівнем авторської оригінальності, наукової новизни та практичної значущості. Отримані висновки й сформульовані пропозиції мають важливе значення для подальшого розвитку конституційно-правових та міжнародно-правових підходів до забезпечення і захисту прав людини в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, удосконалення національного законодавства, а також підвищення ефективності механізмів захисту прав і свобод людини в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави.

Положення дисертації апробовано на засіданні кафедри конституційного права та порівняльного правознавства (протокол № 13 від 02.06.2026 р.). За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації та рекомендувати до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Варги Тетяни Михайлівни на тему: «Права людини в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України» на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Головуюча на засіданні,
професорка кафедри
конституційного права
та порівняльного правознавства
доктор юридичних наук, доцент

Вероніка БЕРЧ

Підпис д.ю.н., доц. В.В. Берч
засвідчую
Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК